

آموزش زیارت عاشورا

و گریزها

آذر ۹۶

amoozeshemadahi.ir

جلسه ۱

مقدمه:

در بعضی مواقع جلسات زیارت عاشورا برای آماده سازی مجلس و مخاطب و تجمع افراد برای سخنرانی و مداحی پایانی برگزار می شود، فلذا با عنایت به این نکته، شاید برای شروع (زیارت) خواندن دو سه بیت، در حد اینکه مخاطب بفهمد جلسه شروع شده است کافیست.

فارغ از اینکه زیارت عاشورا به عنوان یک مجلس اصلی، یا یک مجلس مقدمه ای در نظر گرفته شود لازم است با استفاده از راهکارهایی مخاطب را تشویق به همراهی در خواندن زیارت نمود.

ناگفته نماند در خصوص آماده سازی مجلس و برقراری ارتباط موثر با مخاطب، مباحث مفصلی در دوره صوتی آماده سازی مجلس و ارتباط موثر گفته شده است که می توانید آن را از سایت amoozeshemadahi.ir تهیه کنید.

دو راهبرد کلیدی:

در خصوص شروع زیارت عاشورا، می توان با استفاده از دو راهبرد، مخاطب را نسبت به همراهی در خواندن تشویق کرد:

۱. نقل داستان ها و یا روایاتی که اهمیت این زیارت را به مخاطب متذکر می شوند.
۲. دعوت به همراهی مخاطب، به نیابت از درگذشتگان خود یا به نیابت از امام زمان (عج). معمولاً مخاطب نسبت به خواندن زیارت عاشورا از طرف بستگان مرحومش نظیر پدر، پدر بزرگ یا ... اهمیت بیشتری قائل است.

چند نمونه از روایات و یا داستان های قابل طرح:

در این فرصت به چند نمونه از روایات و یا داستان هایی که می تواند مخاطب را به همراهی در خواندن زیارت عاشورا ترغیب کند اشاره می کنم:

۱-روایت اول: صفوان از یاران امام صادق(ع):

صفوان از یاران امام ششم می گوید: امام صادق(ع) با اشاره به سوی قبر امام حسین(ع)، این زیارت - زیارت عاشورا - را خواند و پس از آن دو رکعت نماز گزارد. آن گاه فرمود: «هرگاه حاجت و گرفتاری ای داشتی، در هر جا که هستی، این زیارت و دعای پس از آن را بخوان و از خدا حاجتت را بخواه. بی تردید خدا و پیامبر به وعده خویش عمل می کنند و نیازمندی تو را برمی آورند».

۲-روایت دوم:

و در مرتبه دیگر امام صادق(ع) به صفوان می‌فرماید: زیارت عاشورا را بخوان و از آن مواظبت کن، به درستی که من چند چیز برای خواننده آن تضمین می‌کنم:

۱ - زیارتش قبول شود.

۲ - سعی و کوشش او مشکور باشد.

۳ - حاجات او هر چه باشد از طرف خداوند بزرگ برآورده شود و ناامید از درگاه خدا برنگردد.

بعد فرمود: ای صفوان! هرگاه حاجتی برای تو به سوی خداوند متعال روی داد، پس به وسیله این زیارت به سوی آن حضرت توجه کن از هر جا و مکانی که هستی و این دعا را بخوان و حاجت را از پروردگار خود بخواه که برآورده می‌شود و خداوند وعده خود را خلاف نخواهد کرد.

۳-روایت سوم:

در روایتی که علقمه بن محمد حضرمی از امام باقر(ع) نقل کرده است، ثواب خواندن زیارت عاشورا پس از سلام بر امام حسین(ع) و دو رکعت نماز، این است که هزار هزار گناه از مومن محو می‌شود و هزار هزار درجه بالا می‌رود. همچنین کسی که این زیارت را بخواند، از کسانی خواهد بود که در رکاب امام حسین به شهادت رسیده‌اند و در درجات آنها هم شریک می‌شود و همچنین در ثواب تمام انبیا، رسولان و هر کس که امام حسین(ع) را از روز شهادتش زیارت کرده است. (منبع: ابن قولویه، کامل الزیارات، ص ۵۸۱).

علقمه از امام باقر(ع) نقل کرده، ایشان بعد از نقل این زیارت فرمود: «ای علقمه! اگر توانستی هر روز از عمرت امام حسین(ع) را با این زیارت، زیارت کنی، این کار را انجام بده، پس برای تو ثواب تمام این زیارت است. (شیخ طوسی، مصباح المتعجد، ص ۵۳۹).

۴-زیارت از راه دور:

یکی از راویان زیارت عاشورا به نام علقمه از امام باقر(ع) پرسید: فدایت شوم برای کسی که در شهرهای دور از کربلا باشد و در چنین روزی (روز عاشورا) رفتن به سوی قبر آن حضرت برایش ممکن نباشد و بخواهد در این روز از دور زیارتش کند چه ثوابی دارد؟ حضرت در جواب فرمود: من ضمانت می‌کنم کسی که امام حسین را در این روز (با زیارت عاشورا و رعایت آداب آن) از دور زیارت کند تمام آن ثواب‌های از نزدیک برایش نوشته می‌شود. (کامل الزیارات، باب ۷۱، ص ۱۷۵، ح ۸).

۵-سخن آیت‌الله بهجت درباره زیارت عاشورا:

آیت الله بهجت درباره زیارت عاشورا می گوید: «مضمون زیارت عاشورا گواه و روشن کننده عظمت آن است... در سندها آمده است که زیارت عاشورا از حدیث های قدسی است. برای همین، با وجود فراوانی کارهای علمی موجود نزد علما و اساتیدمان، آنان همیشه مراقب خواندن زیارت عاشورا بودند. مرحوم آیت الله شیخ محمدحسین اصفهانی از خداوند متعالی می خواست کلمات پایانی عمرش، زیارت عاشورا باشد، و پس از آن به سوی باری تعالی بشتابد. خداوند نیز دعای وی را اجابت کرد و پس از اتمام خواندن زیارت عاشورا روحش به ملکوت اعلی شتافت و قرین رحمت الهی گردید».

۶- کرامت:

دکتر محمد هادی امینی - فرزند علامه (نویسنده کتاب الغدير) - می نویسد: پس از گذشت چهار سال از فوت پدرم، در شب جمعه ای قبل از اذان صبح، پدرم را در خواب دیدم و او را بسیار شاداب خرسند یافتم. جلو رفته و پس از سلام و دست بوسی گفتم: پدر جان در آن جا چه عملی باعث سعادت و نجات شما گردید؟ پدرم گفت: چه می گویی؟

مجددا عرض کردم: آقا جان! در آن جا که اقامت دارید، کدام عمل، موجب نجات شما شد؟ کتاب الغدير يا ساير تالیفات؟ يا تاسیس و بنیاد کتابخانه امیرالمؤمنین (ع)؟

مرحوم علامه امینی، تاملی نمود و سپس فرمود: فقط زیارت اباعبدالله الحسین (ع)

عرض کردم: شما می دانید اکنون روابط ایران و عراق تیره و راه کربلا، بسته است، برای زیارت چه کنیم؟ فرمود: در مجالس و محافلی که جهت عزاداری امام حسین (ع) بر پا می شود، شرکت کنید: ثواب زیارت امام حسین (ع) را به شما می دهند. سپس فرمود: پسر جان! در گذشته بارها تو را یادآور شدم و اکنون نیز توصیه می کنم که «زیارت عاشورا» را به هیچ عنوان ترک مکن.

زیارت عاشورا را دائم بخوان و بر خودت وظیفه بدان. این زیارت، دارای آثار و برکات و فواید بسیاری است که موجب نجات و سعادت مندی تو در دنیا و آخرت می باشد، و امید دعا دارم.

فرزند مرحوم علامه امینی می نویسد: علامه امینی، با کثرت مشاغل و تالیفات و مطالعات، مواظبت کامل بر خواندن زیارت عاشورا داشت و سفارش به خواندن زیارت عاشورا می نمود و بدین جهت، خودم سی سال است بر خواندن زیارت عاشورا، موفق می باشم.

الزامات و ملاحظات گریز:

- توجه کنید وقتی شما را برای خواندن زیارت عاشورا دعوت می کنند، باید بیشتر وقت مجلس را اختصاص به متن زیارت بدهید. مثلا اگر عنوان مجلس دعای کمیل است، باید بیشتر وقت مجلس به متن دعا

اختصاص یابد، و اینچنین نباشد که مداح جلسه به هر عبارت و بهانه‌ای مرتب روضه بخواند و مطالب متفرقه بگوید و از متن دعا سریع رد شود. بنابراین، اگر با گریزهای مربوط به یک عبارت آشنا هستید، تا به آن عبارت رسیدید وارد روضه نشوید.

- اگر مستمع احساس کند که شما بنا دارید برای هر جمله گریزی زده و متن دعا و زیارت را متوقف کنید، شاید تصمیم بگیرد خودش زیارتنامه را به سرعت تمام کرده و ترجیح دهد ارتباطش را با شما و سیر جلسه قطع کند.

- یادتان باشد که قرار نیست تمام این گریزها در یک جلسه زیارت خوانی استفاده شود، بلکه بسته به حال مستمع، و زمانی که در اختیار دارید، می‌توانید به چند مورد اشاره کنید.

- لازم است بین گریزها فاصله زمانی منطقی برقرار باشد. دقت کنید که مطالب آمده در این یادداشت حالت آموزشی داشته و تمام نقاط ممکن برای گریز زدن در آن گردآوری شده، و الزاما به این معنی نیست که همه این گریزها باید اجرا شود. قطعا خوانندگان حرفه‌ای در طول دعا و زیارت پشت سرهم توقف نکرده و آنقدر در بین عبارات مطلب نمی‌گویند تا یکپارچگی دعا و زیارت از بین برود، بلکه آنها بسته به حال مخاطب فقط در چند جای محدود گریز می‌زنند.

- برخی از علما توصیه می‌کنند که به متن دعا و زیارت مطلبی اضافه نشود. لازم به توضیح است که:

اولا: اضافه کردن به دعا در جایی مشکل دار است که گویا به متن کلام معصوم عبارتی اضافه کرده باشیم. در حالیکه در روضه خوانی فارسی، همه می‌دانند این گریزها مربوط به متن نیست.

ثانیا: در بسیاری از مجالس عمومی، اگر در بین دعا و زیارت روضه و مطلبی خوانده و گفته نشود، مستمع با دعا و زیارت ارتباط لازم را برقرار نکرده، و شاید اصل دعا و زیارت خوانی را ترک کند.

جلسه ۲

گریز اول:

اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا اَبَاعَبْدِاللّٰهِ اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا بَنَ رَسُوْلِ اللّٰهِ اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا خَیْرَةَ اللّٰهِ وَ اَبْنَ خَیْرِتِهِ اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا بَنَ
 اَمِیْرِ الْمُؤْمِنِیْنَ وَ اَبْنَ سَیِّدِ الْوَصِیِّیْنَ اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا بَنَ فَاطِمَةَ سَیِّدَةِ نَسَاءِ الْعَالَمِیْنَ اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا ثَارَ اللّٰهِ وَ اَبْنَ ثَارِهِ وَ
 الْوَتَرَ الْمُؤْتُوْرَ

یکی از نقاطی که می توان در آن گریزهای زیبا زد، در همین ابتدای زیارت عاشورا و با استفاده از سلام های آغازین است. یعنی؛ تبیین جایگاه امام حسین(ع) و از آن طرف جسارت دشمنان.

گریز:

از همین اول زیارت، آدم وقتی این فرازاها و این سلام ها را می خواند، قلبش می سوزد:
 سلام بر فرزند فاطمه، سلام بر فرزند پیغمبر(ص). انگار این مردم امام حسین را نمی شناختند که با او چنین کردند؟
 در لهوف نوشته شده، سفیر رم در مجلس یزید حاضر بود. پرسید این سر کیست؟ تا فهمید این سر نوه پیغمبر است
 گفت: «لعن بر شما با چنین آئینی که دارید! دین من بهتر از دین شماست! زیرا پدر من از نوادگان داوود است و
 میان من و او، پدران بسیاری قرار گرفته اند، و با این حال مسیحیان، آنقدر مرا احترام می کنند. حتی خاک پای من
 را به عنوان تبرک برمی دارند، اما شما فرزند دختر پیغمبرتان را اینگونه کشتید! این چگونه دینی است؟!»
 تمرین عملی: از قسمت فهرست کتاب لهوف، داستان سفیر روم را پیدا کنید و ببینید چگونه قسمتی از متن فقط
 برای گریز انتخاب شده است.

جلسه ۳

فَلَعَنَ اللّٰهُ اُمَّةً اَسَّسَتْ اَسَاسَ الظُّلْمِ وَالْجَوْرِ عَلَیْكُمْ اَهْلَ الْبَیْتِ وَلَعَنَ اللّٰهُ اُمَّةً دَفَعَتْكُمْ عَن مَّقَامِكُمْ وَاَزَالَتْكُمْ عَن مَّرَاتِبِكُمْ
 اَلَّتِی رَتَبَكُمْ اللّٰهُ فِیْهَا

در این بخش از زیارت می توان به مدینه و **روضه حضرت زهرا** گریز زد.

گریز:

خدا لعن کند کسی را که اساس ظلم را بر شما اهل بیت(ع) بنیان کرد و حق شما را گرفت. زیارت عاشورا با
 غربت امیر المومنین(ع)، با روضه ی مادر، با روضه ی فاطمه ی زهرا گره خورده.
 این همه پیغمبر فرمود: علی جانشین و وصی من است. این همه مردم در غدیر آمدند و ولایت علی را تبریک
 گفتند. اما هنوز بدن پیغمبر بر زمین مانده و خاک نشده بود، سقیفه تشکیل دادند. ای کاش فقط همین بود.
 برای گرفتن بیعت آمدند، کار رو به جایی رساندند که بر درخانه فاطمه زهرا(س) هیزم آوردند و آتش زدند.

ابن ابی دارم، کسی است که اهل سنت خیلی قبولش دارند اما بعدها بخاطر نقل بعضی از روایات گفتند رافضی است، چون حرف حق را زد، می گوید... نانجیب چنان لگدی به در زد..

(اگر ناله میزنی برایت بگویم. اگر جلوی امام زمان (عج) آبرو داری می کنی برایت بگویم ... می ترسم عبارت را بگویم و حقش را ادا نکنید... دست شما عاشقان اهل بیت را می بوسم. قسمتون می دهم من رو شرمنده حضرت نکنید. با ناله حقش رو ادا کنید.)

نانجیب چنان لگدی به در زد که نوشته اند: حَتَّى اسْقَطَتْ بِمُحْسِنٍ..

(یه ناله ی یا زهرا می زنی...؟)

تمرین: می توانید روضه های دیگری از حضرت زهرا (س) پیدا کرده و آن را به این فراز از زیارت گره بزنید.

پانویشت: از نقل اسامی و مطالبی که به وحدت مسلمانان ضربه می زند پرهیز کنید.

جلسه ۴

وَلَعَنَ اللَّهُ الْمُمَهِّدِينَ لَهُمْ بِالتَّمَكِينِ مِنْ قِتَالِكُمْ بَرِئْتُ إِلَى اللَّهِ وَإِلَيْكُمْ مِنْهُمْ وَ (مِنْ) أَشْيَاعِهِمْ وَ أَتْبَاعِهِمْ وَ أَوْلِيَائِهِمْ
يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ إِنِّي سَلَمٌ لِمَنْ سَأَلَكُمْ وَ حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

در این بخش از زیارت، معمولاً عرف است که کلمه یا ابا عبدالله را دو الی سه بار مردم تکرار می کنند. اما بعد از آن، یعنی عبارت انی سلم لمن ... عبارتی است که به نظرم جای کار بسیار دارد.

مضمون این عبارت بیعت با امام حسین است و اینکه تا روز قیامت با دوستان امام دوست و با دشمنانشان دشمنم. در این قسمت می توان مردم را دعوت به همراهی کرد.

گریز:

حالا اگر می خواهی با ارباب بیعت کنی، بلند با من بگو: انی سلم لمن سألکم و حرب لمن حاربکم ... تا کی؟...الی یوم القیامه . همه حرف در این سه کلمه است. الی یوم القیامه.

مردم کوفه نامه های زیادی نوشتند که اگر بیایی ما با تو بیعت می کنیم و بسوی تو خواهیم آمد. در یکی از این نامه ها نوشتند:

إِلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ مِنْ شِيعَتِهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ، بَعْدُ فَحَيْهَلَا فَإِنَّ النَّاسَ يَنْتَظِرُونَكَ لَا رَأْيَ لَهُمْ غَيْرُكَ فَالْعَجَلَ الْعَجَلَ ثُمَّ الْعَجَلَ الْعَجَلَ وَالسَّلَامُ.

نامه ای است به حسین بن علی از سوی شیعیان او از مؤمنان و مسلمانان.

اما بعد، بشتاب زیرا که مردم منتظر شما هستند... بشتاب؛ العجل. بشتاب؛ العجل ...

آی مردم کوفه منتظر بودید؟ برای شهید کردن حسین خیلی عجله داشتید؟ خیلی منتظر بودید ببینید چطور زن‌ها و بچه‌ها از خیمه آتش گرفته فرار می‌کنند؟ خیلی منتظر بودید ببینید یک طفل شیرخواره اگر تشنه باشد، اگر تیر به حنجره‌اش بخورد چطور روی دستان پدر دست و پا می‌زند؟ خیلی منتظر بودید ببینید یه پدر، یک کسی که امام است، بالای بدن جوانش که قطعه قطعه شده، بلند ناله می‌زند یا نه؟

پس الی یوم القیامه با حسین (ع) نبودید. پشتش را خالی کردید.

آی گریه کن حسین! حالا اگر تو الی یوم القیامه با حسین (ع) هستی یک‌بار دیگه بگو
انی سلم لمن سالمکم و...

تمرین: به جلوه‌های دیگری از روضه‌های کربلا، در قالب تک جمله اشاره کنید. مثل عجله داشتید برای عمود آهن به فرق به فرق نازنین قمر بنی هاشم زدن و یا ...

جلسه ۵

وَلَعَنَ اللَّهُ آلَ زَيْدٍ وَ آلَ مَرْوَانَ وَ لَعَنَ اللَّهُ بَنِي أُمَيَّةَ قَاطِبَةً وَ ... وَ أَكْرَمَنِي بِكَ أَنْ يَرْزُقَنِي طَلَبَ ثَارِكَ مَعَ إِمَامٍ مَنصُورٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ اَللَّهُمَّ اجْعَلْنِي عِنْدَكَ وَجِيهًا بِالْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ
یکی از دعا‌های زیبا در زیارت عاشورا، فراز اللهم اجعلنی عندک وجیها بالحسین است. اینکه خدایا به واسطه امام حسین (ع) به ما آبرو بده. خواندن عبارات مناجاتی و روایت‌های زیبا از محبت امام حسین می‌تواند اهمیت این فراز را برای مخاطب دو چندان کند. همچنین دعوت به همکاری و مشارکت مخاطب در این فراز به اوج خود می‌رسد.

گریز:

ما هرچه داریم از برکت گریه بر حسین است. آبروی ما، از گریه برای حسین است. هر کجا ما را می‌بینند، می‌گویند هیئت است، مسجدی است، حسینی است. آبرو از این بالاتر چه می‌خواهی؟
علامه، سید بحر العلوم در راه سامرا، به این فکر می‌کرد که چطور گریه بر سیدالشهدا باعث آمرزش گناهان می‌شود؟

اسب سواری رسید، "جناب سید، اگه سوالی داری پرس شاید جوابش را بدانم"

بحرالعلوم هنوز امام زمان را نشناخته است. سوال می‌کند چطور ممکن است گریه برای سید الشهداء این همه ثواب داشته باشد؟ هر قدم برای زیارت امام، ثواب یک حج و یک عمره؟ هر قطره اشک آمرزش گناهان و..

امام زمان فرمود: تعجب نکن. بگذار مثالی بزنم. یک روز سلطانی برای شکار رفت و از درباریان جدا افتاد، بسختی خیمه‌ای را پیدا کرد. صاحب خیمه پیرزنی بود، وقتی دید مهمان گرسنه است تنها دارایی خود را ذبح کرد و از مهمان پذیرایی کرد.

فردا که سلطان به قصرش برگشت ماجرای خودش را تعریف کرد و گفت چطور لطف این پیرزن را جواب بدهم ؟

هر کس یک جواب داد. یکی گفت یک گوسفند کشته شما صد برابر به او بدهید.

حرف‌ها که تمام شد. سلطان گفت اگر من بخواهم مثل او لطفش را جبران کنم. باید تمام سلطنت و دارایی خودم را بدهم. چون او تمام دارایی خودش را داد.

امام زمان رو کرد به علامه و ادامه داد: سید بحرالعلوم! سیدالشهدا هر چه داشت در راه خدا داد.

[توضیح مداح: جوانش جلوی چشمانش پرپر شد، برادرش بی‌دست، عمود آهن بر سرش زدند، حتی طفل شیرخواره را هم در آغوشش شهید کردند، حتی زن‌ها و بچه‌هایش را به اسارت بردند]

خدا که نمی‌تواند تمام سلطنت و دارایی‌اش را به حسین(ع) بدهد. پس تعجب ندارد که در ازای آن هرگونه ثواب و منزلتی به زائران و گریه کنندگان سیدالشهدا بدهد.

گریه برای سیدالشهدا را دست کم نگیری‌ها، از قافله گریه کن‌ها عقب نمایی..

هر چقدر دلت می‌خواهد این دعا در حق همه ما مستجاب بشود، حالا که فهمیدی حسین(ع) چقدر پیش خدا آبرو دارد و می‌تواند برای مان آبرو داری کند...

همه دست‌ها را بالا بیاورند و بخوانند

اللهم اجعلنی عندک وجیها...

تمرین: حتما متن کامل داستان را پیدا کرده و مطالعه کنید. این متن از داستان خلاصه شده است. شاید شما بتوانید بهتر خلاصه کنید. منبع داستان: کتاب برکات حضرت ولی عصر(ع) برگرفته از کتاب عبقری الحسان.

همچنین روایت‌ها و داستان‌های دیگری که مربوط به ارزش و اهمیت سیدالشهداست را پیدا کنید و با توجه به معنای این فراز آن را بازنویسی کنید.

جلسه ۶

يَا اَبَاعَبْدِاللّٰهِ اِنِّيْ اَتَقَرَّبُ اِلَى اللّٰهِ وَ اِلَى رَسُوْلِهِ وَ اِلَى امِيْرِ الْمُؤْمِنِيْنَ وَ اِلَى فَاطِمَةَ وَ اِلَى الْحَسَنِ وَ اِلَيْكَ بِمُؤَالَاتِكَ وَ بِالْبِرِّ اِنَّهُ....

ای اباعبدالله من تقرب جویم به درگاه خدا و پیشگاه رسولش و امیرالمؤمنین و فاطمه و حسن و پیشگاه تو (حسین) و بیزاری می جویم از کسانی که (دشمنان)...

[توجه داشته باشید که در مجالس دعا و زیارت، هنر فقط گریاندن مردم نیست. اگر مقداری دعا و روضه زیاد شود، جمعیت از اشک اشباع شده و کم کم ارتباط خود را با مجلس از دست می دهد. خواننده ای موفق است که بتواند در یک جا با گریز و روضه اشک بگیرد، یک جا مدح بخواند و مستمع را به وجد آورد. و در جایی دعا کند و فریاد الهی آمین جمعیت را بلند کند و..]

این قسمت از دعا با توجه به معنای آن، برای خواندن اشعار مدح و گفتن فضائل اهل بیت (ع) جای مناسبی است.

گریز:

در حدیث کساء خدا فرمود به عزت و جلالم قسم، آسمان و زمین را، ماه و خورشید را هیچ کدام این ها را خلق نکردم إِلَّا لِاجْلِكُمْ وَمَحَبَّتِكُمْ مگر در محبت اهل بیت (علیهم السلام اجمعین) اگر امروز زیارت عاشورا خوان شدی جای شکر دارد.

ما بدون محبت اهل بیت چه داریم؟

آمد خدمت امام صادق (ع) و گفت آقا من فقیرم. حضرت فرمود: شیعیان ما غنی هستند چطور اظهار فقر می کنی؟ گفت: آقا بخدا من فقیرم. حضرت فرمود: بگو بینم اگر تمام دنیا را پر از نقره کنند و به تو بدهند، حاضری آن محبتی را که به ما داری از دل بیرون کنی؟

گفت: نه، به خدا قسم، اگر همه را طلا هم بکنند، من حاضر نیستم محبت و ولایت شما را از دست بدهم. امام (ع) فرمود: پس تو ثروتمندی؛ سرمایه ای داری که از همه کره زمین که پر از طلا و نقره باشد بالاتر است:

شکر خدا که نام علی در اذان ماست

ما شیعه ایم و عشق علی هم از آن ماست

ما عاشق علی شده ایم و بدون شک

این هم ز پاکدامنی مادران ماست

ما را چکار غیر علی را؟ فقط علی

آری علی علی بخدا آب و نان ماست
دنیا و آخرت بخدا نیست جز علی
بغض علی جهنم و حبش جنان ماست

تمرین: چند شعر مدحی دیگر برای اهل بیت پیدا کنید که با مضامین شکر و حمد خداوند بخاطر داشتن محبت اهل بیت، شروع شود. نظیر:

حمد، لله صاحب قلبی پریشانم حسین // باز هم بر سفره عشق تو مهمانم حسین
همنوا با خواهرت، تسکین قلب مادرت // هر تپش قلبم نوا دارد حسین جانم حسین
سائل دولت سرای روضه خوانان توام // شاهد این مدعایم چشم گریانم حسین

جلسه ۷

وَإِلَيْكَ بِمُؤَلَّاتِكَ وَبِالْبَرَاءَةِ مِمَّنْ قَاتَلَكَ وَنَصَبَ لَكَ الْحَرْبَ وَبِالْبَرَاءَةِ مِمَّنْ أَسَّسَ الظُّلْمَ وَالْجَوْرَ عَلَيْكُمْ....
در ادامه زیارت عاشورا به برخی از مضامینی که قبلاً هم به آن اشاره شده است بر می خوریم.
تکرار عبارت ممن اسس اساس الظلم ... اعلام براءت و بیزاری از کسانی است که پایه ظلم و جور را بنا نهادند.
همانگونه که در نکات قبل توضیح داده شد، در این قسمت از زیارت می توان اشارات خوبی به روضه حضرت زهرا (س) و اولین روزنه های مصیبت اهل بیت (ع) داشت.

جلسه ۸

إِنِّي سَلِمٌ لِمَنْ سَالَمَكُمْ وَحَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَكُمْ وَوَلِيٌّ لِمَنْ وَالَاكُمْ وَعَدُوٌّ لِمَنْ عَادَاكُمْ
در فراز های قبلی نیز نظیر این عبارت یعنی: انی سلم لمن سالمکم را داشتیم. در اینجا نیز به تناسب می توان گریزی داشته و ارتباط با مستمع را مستحکم نمود. در این قسمت می توان روی بصیرت افزایی و دشمن شناسی کار کرد.

گریز:

اگر دوست داری با آقا بیعت کنی، دست راست را بالا بیاور، انسان وقتی در یک جمعی می خواهد بگوید من هستم، وقتی می خواهد بیعت کند، دستش را بالا می آورد. همه با هم... انی سلم لمن سالمکم....
یک وقت به زیارت عاشورا خواندن خودت مغرور نشوی. به چهار تا سینه زدن و گریه کردن افتخار نکنی. خیلی باید حواسمان باشد. این بیعتی که کردیم را زیر پا نگذاریم. خیلی ها نتوانستند تا آخر پای حرف شان بمانند. همین

شمر، همین شمر لعنت الله علیه، در جنگ صفین در کنار امام حسین (ع) برای حضرت علی (ع)، علیه معاویه جنگید اما...

در این بخش می توان به ۳ شکل ادامه داد:

- ۱- **بردن مطلب به سمت روضه :** اما در نهایت دشمن اهل بیت شد. امام حسین به گردش حق داشت. در جنگ صفین لشکر معاویه آب را بسته بود. امام حسین راه آب را برای سپاه پدرش علی (ع) از جمله همین شمر باز کرد. اما شمر چطور جبران کرد. ابا عبدالله را با لب تشنه ... (ادامه زیارت نامه..)
- ۲- **بردن مطلب به سمت دعا :** اما در نهایت راه را گم کرد. ما هم خیلی باید مراقب باشیم به اعمالمان دل خوش نشیم. یک دعا می کنم با همه ی وجودت الهی آمین بگو:
خدایا به حق این زیارت عاشورا خواندن ها عاقبت همه ما ختم به خیر بفرما ... (ادامه زیارت نامه)
- ۳- **بصیرت افزایی و دشمن شناسی :** اما سر انجام خودش و یک عده را عاقبت به شر کرد. لذا فکر نکن هر که انسان ظاهر الصلاحی است، باید الگوی عمل قرار گیرد. خیلی ها فریب خوارج را خوردند. می دیدند این ها هم نماز می خوانند، قرآن می خوانند. به اسم دین سرت کلاه نرود... ادامه ی زیارت نامه

جلسه ۹

... فَاسْأَلُ اللَّهَ الَّذِي أَكْرَمَنِي بِمَعْرِفَتِكُمْ وَمَعْرِفَةِ أَوْلِيَائِكُمْ وَرَزَقَنِي الْبِرَاءَةَ مِنْ أَعْدَائِكُمْ...
نظیر همین عبارت، قبلا در متن زیارت نامه آمده و توضیحات آن داده شده است.
أَنْ يَجْعَلَنِي مَعَكُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَنْ يُثَبِّتَ لِي عِنْدَكُمْ قَدَمَ صِدْقٍ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
حتما به عنوان مداح بسیار پیش آمده که در جلسات مختلف نارسایی هایی مثل تنظیم نبودن میکروفن، عدم نظم در پذیرایی، جلو نیامدن مستمع و ... را دیده اید و بانیان و مدیران مجالس اگر کمی با شما صمیمی شوند لب به گلایه می گشایند که : دست تنها هستند، و مردم کمتر کمک می کنند.
این فراز از زیارت، فرصتی بسیار مغتنی است تا مردم را تشویق به همیاری در برپایی مجالس اهل بیت کنید. اینکه بخواهیم خدا ما را در قدم و مسیر اهل بیت قرار دهد هم در دنیا و هم در آخرت .

گریز:

... فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛ انشاء الله... انشاء الله در مسیر اهل بیت باشیم. از حضرت بخواهید این توفیق نصیب تان بشود.
اگر می خواهی آن دنیا در رکاب حضرت باشی در این دنیا باید همت کنی .

امام رضا(ع) فرمود: ای پسر شیب؛ اگر می‌خواهی در ثواب، مثل کسانی باشی که با آن حضرت شهید شده‌اند، هرگاه امام حسین را یاد کردی بگو:

يَا لَيْتَنِي كُنْتُ مَعَهُمْ، فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا. (ای کاش با شهدای کربلا بودم تا من هم به آن فوز عظیم می‌رسیدم).
حالا بعضی وقت‌ها انسان یک حرف‌هایی را می‌زند، ولی باید دید عملش هم به آن حرف می‌خورد یا خیر. می‌گوید ای کاش با امام حسین بودم، اما حاضر نیست یک قدم برای هیئت امام حسین بردارد.
حالا اگر می‌خواهی همگام با شهدای کربلا باشی، آنها جان خود را برای امام حسین داده‌اند. ما چکار می‌توانیم بکنیم؟ البته خدمت‌گذاری اهل بیت توفیقی نیست که نصیب هر کس بشود. در همین زیارت عاشورا این توفیق را از خود حضرت بخواهیم.

اینجا می‌توان یک دعا را هم اضافه کرد:

خدایا توفیق ما در مسیر خدمتگزاری اهل بیت روز به روز افزون بفرما

پانوش:

توجه داشته باشید مداحی، آمدن و خواندن و رفتن نیست. مداح هم باید در هر چه بهتر برگزار شدن مجالس اهل بیت نقش داشته باشید. وظیفه شما فقط و فقط خواندن و گریاندن نیست. باید مستمع را ترغیب و تشویق کنید و راه بیاندازید.

یک خواننده حرفه‌ای در همین زیارت عاشورا به معضلات هیئت بشکل زیرکانه ای اشاره می‌کند.
بعنوان مثال اگر بی‌نظمی کفش‌ها، جلوی هیئت کمی تو ذوق می‌زند. می‌تواند اینگونه بگوید.
بعضی وقت‌ها ما قدر یک کفش جفت کردن به خودمان زحمت نمی‌دهیم اما توقع داریم وقتی می‌آییم مجلس اهل بیت تمام مشکلاتمان حل شود!

جلسه ۱۰

... اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ مَحْيَا مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَمَمَاتِ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ...

این فراز از زیارت دعاست. دعوت مخاطب به بالا گرفتن دست‌ها و همراهی این دعا می‌تواند فضای مجلس را بهتر کند. قبلا در مورد تکنیک‌های مختلفی که گارد دفاعی مستمع را بشکند توضیحاتی داده‌ام. یکی از این تکنیک‌ها همین دعا کردن و دست بالا گرفتن است. مستمعی که اشک و گریه ندارد و در حال خودش است را باید به بهانه‌ای همراه مجلس کرد.

گریز:

همیشه در همه هیئت‌ها آخر مجلس می‌گوییم خدایا ما را حسینی زنده بدار، خدایا ما را حسینی بمیران، همه آرزوی ما بودن در مسیراهلبیت (ع) است .

هر کسی آرزویش همین است این فراز را بلند تکرار کند.

اللهم اجعل محیای ...

معروف است که پیغمبر هنگام دعا دست را چنان بالا می‌گرفت، چنان که مسکین درخواست غذا می‌کند. حالا تو هم اگر می‌خواهی زندگی‌ات، زندگی اهل بیتی باشد، حیات و ممات اهل بیتی باشد این دست‌ها را بالا بیاور همه بلند ...

اللهم اجعل محیای ...

پا نوشت :

در این قسمت اگر بخواهید کار بیشتری انجام دهید می‌توانید بعضی از نکات پند آموز را اضافه کنید. مثلاً بگویید: اگر می‌خواهید حیات‌تان مثل اهل بیت باشد نماز اول وقت یادتان نرود، و به طور نمونه حدیثی در باب اهمیت نماز اول وقت بگویید

یا بگویید: اگه زندگی اهل بیتی می‌خواهی باید مراقب چشمانت باشی... و مواردی از این قبیل . بدیهی است این تذکرات بسته به حال مجلس باید انتخاب شود. توجه به این نکته بسیار جدی است که گفتن نکات اخلاقی در بین روضه، شان و مقامی دارد. شما به عنوان یک جوان ۲۰ ساله نمی‌توانید برای افراد ۳۰ یا ۴۰ ساله زیارت عاشورا بخوانید و نکات اخلاقی هم بگویید. نصیحت کننده معمولاً باید شان بالاتری از نصیحت شونده داشته باشد.

جلسه ۱۱

... اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا يَوْمٌ تَبَرَّكَتَ بِهِ بَنُو أُمِّيَّةَ وَ ابْنُ آكَلَةِ الْآكِبَادِ وَ هَذَا يَوْمٌ فَرِحَتْ بِهِ آلُ زِيَادٍ وَ آلُ مَرْوَانَ بِقَتْلِهِمُ الْحُسَيْنَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ

این فراز یکی از غم‌انگیزترین صحنه‌های عاشورا اشاره دارد. روزی که بنی امیه بخاطر قتل امام به یکدیگر تبریک می‌گفتند... روزی که برای ایت قتل خوشحالی می‌کردند. اگر مجلس شما، جلسه‌ای است که زمان کافی برای

روضه خواندن دارید، یکی از نقاطی که می توان روضه مفصلی خواند در همین فراز است. در اینجا می توانید از الگوی همذات پنداری استفاده کنید.

گریز:

و هذا يوم فرحت به آل زیاد و آل مروان ... به چی خوشحالی می کردند؟ دلم می خواد با ناله بگی... بقتلهم الحسین... آی ناله بزن حسین.

آدم وقتی داغی می بیند، نزدیکان می آیند، آشناها می آیند، یکی زیر بغل های آدم رو میگیره، هر کس، یک طوری آدم را تسلی می دهد، انشاء الله تازه داغ دیده در مجلس نباشد. یک عده گل میاورند، هر کس یک گوشه کار را می گیرد.

اما بمیرم برای آن بانویی که (شاید این حرف منه) شاید وقتی از برادر دل برید با خودش گفت هر کار می خواستند کردند، دیگر تموم شد. بروم بالای سر برادر. بروم با ناله کمی سوز دلم را بنشانم. اما به یک مرتبه ... آماده ای بگیریم؟ دل داری بشنوی؟ حقش را ادا می کنی؟

به یک مرتبه دید سر بریده حسین ... روی نیزه ها... ای کاش فقط همین بود .

یک مرتبه دید صدای هلهله و تکبیر میاید، آی ناله بزن حسین...

جلسه ۱۲

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَ عَلَى الْأَرْوَاحِ الَّتِي حَلَّتْ بِفَنَائِكَ عَلَيْكَ مِنِّي سَلَامُ اللَّهِ (آبَدًا) مَا بَقِيَتْ وَ بَقِيَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ وَ لَا جَعَلَهُ اللَّهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّي لِزِيَارَتِكُمْ، السَّلَامُ عَلَى الْحُسَيْنِ وَ عَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ عَلَى أَوْلَادِ الْحُسَيْنِ وَ عَلَى أَصْحَابِ الْحُسَيْنِ

پس از خواندن لعن ها به فراز سلام در زیارت عاشورا می رسیم.

چند نکته در این فراز قابل توجه است:

۱- اگر در طول زیارت عاشورا روضه نخوانده ایم قبل یا بعد از این فراز می توان سیر زیارت خوانی را برای چند دقیقه متوقف نمود و روضه خواند.

۲- با توجه به اینکه این فرازها، فراز پایانی است، تا جای ممکن مردم را دعوت نمود تا با صدای بلند به وجود نازنین اباعبدالله و یارانش سلام دهند.

۳- همچنین می توان قبل یا بعد از این فراز اشعار مناجاتی با امام حسین یا طلب زیارت کربلا خواند . در گریز به کیفیت انجام این مطلب اشاره شده است.

گریز

آماده ای سلام بدهی؟.. دست روی سینه بگذار. چشم سر را ببند و چشم دل را باز کن . ان شاء الله یک روز همین دسته جمع جلوی ضریح شش گوشه ارباب سلام بدهیم . دلت کربلا خواست؟ هر کسی دلش خواست با من بخواند ..

این دل تنگم، عقده ها دارد // گویا میل کربلا دارد
امام صادق علیه السلام فرمود لو يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي زِيَارَةِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنَ الْفَضْلِ لَمَاتُوا شَوْقًا ۚ اگر می دانستید چه ثوابی در زیارت امام حسین هست از شوق جان می باختید .
همه با معرفت ... السلام علیک ...

جلسه ۱۳

سجده :

اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدَ الشَّاكِرِينَ لَكَ عَلَى مُصَابِهِمُ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى عَظِيمِ رَزِيَّتِي اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي شَفَاعَةَ الْحُسَيْنِ يَوْمَ الْوُرُودِ وَتُبَّ لِي قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَكَ مَعَ الْحُسَيْنِ وَأَصْحَابِ الْحُسَيْنِ الَّذِينَ بَدَّلُوا مَهَجَهُمْ دُونَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ .
در پایان زیارت، به فراز سجده آن می رسیم. در این بخش، بحث طلب شفاعت از امام حسین در روز قیامت بسیار پررنگ است و می توان قبل از گذاشتن سر به سجده، با ایاتی دل مردم را آماده تر کرد .

گریز:

سرها را بر سجده بگذارید، سجده شکر بجا بیاور که خدا چنین شفیع مهربانی را برای ما قرار داد. آقا جان!
در دم مرگ اگر پا به سرم بگذاری // عمر جاوید به شیرینی آن یک دم نیست.
ان شاء الله در آن لحظه آخر، که دستان از همه جا کوتاه است به حق این سجده ها ارباب به فریادمان برسد. همه در سجده زمزمه کنند... اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدَ الشَّاكِرِينَ...

یا اشعار دیگری مثل این شعر زیر خوانده می شود:

قیامت بی حسین غوغا ندارد // شفاعت بی حسین معنا ندارد

حسینی باش که در محشر نگویند // چرا پرونده ات امضاء ندارد..

پا نوشت ها :

- ۱- معمولاً مردم در فراز «اللهم ارزقنی شفاعه الحسین..» اشک می ریزند. در این حالت شاید مداح وسوسه شود که روضه بخواند. عنایت داشته باشید که با توجه به در سجده بودن مردم، این حالت زیاد مناسب روضه خوانی نیست. بله، شاید بتوانید با بعضی از کلمات ذهن مخاطب را تحریک کرد؛ (مثلاً).. ماشاءالله به این ناله ها، بعضی انگار قول شفاعت را از ارباب گرفته اند. ارباب اجازه اشک ریختن داده. این زیارت خواندن قبول شده. التماس دعا، و کلماتی از این قبیل که حال مخاطب را خوش تر می کند. اما دقت کنید این حالت نباید زیاد طولانی شود.
- ۲- احکام: در سجده مستحبی، همین که انسان حالت سجده داشته باشد کافی است و مراعات شرایط سجده واجب لازم نیست؛ اما نسبت به محلی که پیشانی بر آن قرار می گیرد، اختلاف نظر است، بعضی از فقها می گویند، لازم نیست سجده بر مهر و یا چیزی که سجده بر آن صحیح است، باشد. ولی عده ای دیگر رعایت این شرط را لازم می دانند.